

Sygn. akt VIII Pz 42/15

POSTANOWIENIE

Dnia 7 września 2015r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Teresa Kalinka

Sędziowie SSO Grażyna Łazowska

SSR del. Grzegorz Tyrka

po rozpoznaniu w dniu 7 września 2015r. w Gliwicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa M. K.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w K.

o ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do bezpłatnego węgla

na skutek zażalenia powódki M. K.

na postanowienie Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 28 maja 2015r. sygn. VI P 192/15 w zakresie kosztów zastępstwa procesowego

postanawia

1. **oddalić zażalenie**

2. **zasądzić od powódki na rzecz pozwanej kwotę 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym**

(-) SSR del. Grzegorz Tyrka (-)SSO Teresa Kalinka (-) SSO Grażyna Łazowska

Sędzia Przewodniczący Sędzia

UZASADNIENIE

Powódka M. K. domagała się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w K. po 597,54 zł tytułem ekwiwalentu pieniężnego za bezpłatny węgiel, z ustawowymi odsetkami od dnia 1 maja 2014r. do dnia zapłaty oraz zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Na uzasadnienie podała, że mąż powódki był zatrudniony w Kopalni (...) i po przejściu na świadczenia emerytalne nabył prawo do bezpłatnego węgla (deputatu węglowego), obecnie zaś do świadczenia uprawniona jest powódka. Podstawą prawną dochodzonego świadczenia są § 10 Porozumienia z dnia 20 grudnia 2004r. zawartego między zarządem (...) S.A. a organizacjami związków zawodowych oraz załącznik Nr 14 do Porozumienia. W dniu 6 lutego 2014r., w związku z trudną sytuacją ekonomiczną zakładu pracy, zarząd pozwanej spółki i organizacje związków zawodowych zawarły porozumienie w trybie art. 9¹ k.p., na podstawie którego zmniejszono wymiar bezpłatnego węgla przysługującego osobom niebędącym pracownikami o jedną tonę rocznie na okres dwóch lat. Powódka zarzuciła, że

z dniem 1 stycznia 2014r. roku nabyła prawo do bezpłatnego węgla w pełnym wymiarze 3 ton lub 2,5 ton za 2014r., zatem postanowienia porozumienia z dnia 6 lutego 2014r. nie mogą działać z mocą wsteczną.

Nakazem zapłaty z dnia 8 stycznia 2015r. Sąd Rejonowy w Gliwicach (VI Np (...)) uwzględnił powództwo i orzekł o kosztach postępowania.

W sprzeciwie wniesionym od powyższego nakazu zapłaty, pozwana domagała się oddalenia powództwa i zasądzenia od powódki na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu sprzeciwu pozwana wskazała, że prawo powódki do bezpłatnego deputatu węglowego nie wynika z Porozumienia z dnia 20 grudnia 2004r. zawartego między zarządem (...) S.A. a organizacjami związków zawodowych, natomiast prawo do bezpłatnego węgla byłych pracowników zlikwidowanej Kopalni (...) reguluje ustawa z dnia 7 września 2007r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego w latach 2008-2015 (Dz.U. z 2007 roku, Nr 192, poz. 1379) – zwana ustawą restrukturyzacyjną. Uprawnieni mogą realizować prawo do deputatu węglowego w dwojaki sposób: w naturze (art. 13 ustawy), a w przypadku złożenia oświadczenia o rezygnacji z uprawnień do pobierania bezpłatnego węgla w naturze (art. 12 ust. 3 ustawy), w formie ekwiwalentu pieniężnego, który jest wypłacany obok emerytury (renty) wyłącznie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Pozwana dodała, że w okresie od 6 lutego 2014r. do 10 grudnia 2014r. realizowała prawo do deputatu węglowego za rok 2014 w wymiarze mniejszym o jedną tonę, zgodnie z wymienionym przez powódów porozumieniem z dnia 6 lutego 2014r., jednak w dniu 10 grudnia 2014r. pozwana odstąpiła od stosowania porozumienia z dnia 6 lutego 2014r. W dniu 10 grudnia 2014r. podjęta została bowiem przez Zarząd pozwanej uchwała nr 1167/20014, zgodnie z którą osoby uprawnione do deputatu węglowego mogą pobrać w terminie do 30 czerwca 2015r. taką ilość bezpłatnego węgla w naturze, o jaką zmniejszony został ich roczny wymiar za 2014 rok.

Powódka pobierała bezpłatny węgiel w naturze. W dniu 10 stycznia 2015r. pobrała asygnatę na 1 tonę bezpłatnego węgla.

Pismem procesowym z dnia 24 marca 2015r. powódka cofnęła powództwo ze zrzeczeniem się roszczenia i wniosła o obciążenie strony pozwanej kosztami postępowania.

Pozwana wniosła o zasądzenie na swoją rzecz poniesionych kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Postanowieniem z dnia 28 maja 2015r. sygn. VI P 192/14 Sąd Rejonowy w Gliwicach – na podstawie art. 355 k.p.c. w zw. z 203 § 1 k.p.c. – umorzył postępowanie w sprawie i zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 135 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Uzasadniając orzeczenie o kosztach postępowania Sąd Rejonowy wskazał na treść art. 98 k.p.c., oraz § 2, § 6 pkt 2, i § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz.1348 z późn.zm.) podkreślając, że umorzenie postępowania oznacza przegranie sprawy przez stronę powodową, jeżeli cofnęła pozew zrzekając się roszczenia, albo jeżeli cofnięcie pozwu nastąpiło wskutek upadku podstawy faktycznej, który spowodował bezprzedmiotowość żądania.

Powołując się na orzecznictwo, Sąd Rejonowy wskazał, iż za stronę przegrywającą sprawę należy uznać pozwanego, który w toku procesu spełnił dochodzone od niego świadczenie, czym zaspokoił roszczenie powoda wymagalne w chwili wytoczenia powództwa. Sąd I instancji zauważył jednak, że pozwany nie zaspokoił roszczeń powódki o ekwiwalent pieniężny, bowiem to roszczenie było nieuzasadnione. Spełnienie świadczenia w postaci bezpłatnego węgla w naturze jest innym świadczeniem, aniżeli ekwiwalent pieniężny. Dlatego też powódki nie można uznać za osobę, która wygrała niniejsze postępowanie. Powódka nie posiadała prawa do ekwiwalentu pieniężnego na podstawie Porozumienia z dnia 20 grudnia 2004r. zawartego między zarządem (...) S.A. a organizacjami związków zawodowych (§ 7 załącznika Nr 14 do Porozumienia). Nadto powódka wniosła pozew już po 10 grudnia 2014r. tj. po wejściu w Z. uchwały Zarządu (...) SA nr (...)/2014r., przywracającej jej uprawnienie do bezpłatnego węgla. Zatem w dacie

wniesienia pozwu pozwana nie dała podstaw do wytoczenia powództwa. Powódka przed wytoczeniem powództwa nie wezwała również pozwanej do dobrowolnego spełnienia świadczenia.

Sąd Rejonowy wskazał nadto, że wprawdzie wyjątek od zasady ponoszenia kosztów za wynik sprawy przewiduje art. 102 k.p.c., który pozwala w szczególnie uzasadnionych wypadkach na zasądzenie od strony przegrywającej tylko części kosztów lub nieobciążanie jej w ogóle kosztami, jednak przepis art. 102 k.p.c. nie może być rozszerzająco wykładany i może być stosowany w zależności od konkretnego przypadku.

Sąd Rejonowy wskazał również, iż w niniejsze sprawie nie zachodzi okoliczność odstąpienia od poniesienia przez powódkę kosztów postępowania, albowiem posiada ona stały dochód w postaci emerytury (renty). Nadto, wytaczając powództwo powódka była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, korzystała z fachowej pomocy prawnej i mogła ocenić szanse wygrania procesu. Sąd Orzekający stanął na stanowisku, że sam fakt, iż sprawa jest z zakresu prawa pracy nie uzasadnia zwolnienia powodów od kosztów zastępstwa procesowego, które poniosła strona pozwana. Zwolnienie z tego tytułu powodów od kosztów procesu naruszałoby zasadę równości stron w postępowaniu sądowym i oznaczałoby, że w każdym postępowaniu ze stosunku pracy, pracownik byłby w uprzywilejowanej pozycji na wypadek przegrania postępowania.

Zażalenie na postanowienie z dnia 28 maja 2015r. sygn. akt VI P 192/15 złożyła powódka, wnosząc o zmianę pkt 2 postanowienia i nieobciążanie jej kosztami zastępstwa procesowego oraz obciążenie pozwanej kosztami postępowania w tym kosztami zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W treści zażalenia podniosła, że Sąd Rejonowy wadliwie zastosował normę z art. 98 k.p.c., uznając błędnie, iż powódka przegrała sprawę. Nadto zarzuciła naruszenie art. 328 w zw. z art. 361 k.p.c. poprzez niedostateczne wyjaśnienie w treści uzasadnienia motywów rozstrzygnięcia. Skarżąca cofnęła pozew wskazując, że pozwana za jej zgodą spełniła na jej rzecz świadczenie z tytułu prawa do bezpłatnego węgla polegające na wydaniu węgla w naturze. W ocenie skarżącej, świadczenie pieniężne z tytułu prawa do bezpłatnego węgla (ekwiwalent pieniężny) jak również świadczenie niepieniężne (wydanie węgla w naturze) dzielą tę samą podstawę materialno prawną, należy zatem przyjąć, że pozwana spełniła świadczenie na rzecz powódki po dniu wniesienia powództwa. Wniesienie powództwa było konieczne dla ochrony praw powódki, gdyż prawdopodobnie to ilość powództw skierowanych przez uprawnionych przeciwko pozwanej przyczyniła się ostatecznie do zmiany jej stanowiska. W ocenie powódki nieobciążenie pozwanej kosztami procesu, w praktyce oznaczałoby faworyzowanie pozycji pozwanych, którzy po wytoczeniu przeciwko nim powództw spełnialiby świadczenia i brak byłoby podstaw prawnych aby ponieśli konsekwencje wykonanych już czynności procesowych. Paradoksalnie zaś art. 203 k.p.c. w zestawieniu z art. 98 k.p.c. czytane literalnie w sytuacjach w których powód rzetelnie cofałby pozew nie podając konkretnych przyczyn cofnięcia dawałyby podstawy do obciążenia tegoż powoda kosztami na rzecz pozwanego, co nie daje się pogodzić z jakimikolwiek regułami logiki procesowej i słuszności.

Pozwana wniosła o oddalenie zażalenia i zasądzenie od powódki na jej rzecz kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w Gliwicach zważył:

Zażalenie powódki nie zasługuje na uwzględnienie.

W przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy w pełni podziela argumentację Sądu I instancji zawartą w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia. Wbrew zarzutom skarżącej argumentacja ta jest czytelna a uzasadnienie poddaje się kontroli instancyjnej.

W ocenie Sądu II instancji, Sąd Rejonowy słusznie – w oparciu o zasadę odpowiedzialności za wynik procesu zawartą w art. 98 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu) – zasądził od powódki na rzecz

strony pozwanej koszty zastępstwa procesowego. Sąd orzekający podziela argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia.

Zdaniem Sądu Okręgowego przy ocenie kwestii obciążania powódki kosztami zastępstwa procesowego strony przeciwnej istotne jest nie tyle, że powódka ostatecznie otrzymała od pozwanej bezpłatny węgiel w naturze – czym uzasadnia, iż nie można jej uznać za stronę przegrywającą proces – a istotne jest, że w dacie prowadzenia procesu mogła dochodzić swoich praw bezpośrednio od strony pozwanej.

Powódka wytaczając powództwo przekonana była o słuszności swoich racji, gdyż w oparciu o porozumienie ze związkami zawodowymi z dnia 6 lutego 2014r., pozwana zmniejszyła wymiar bezpłatnego węgla przysługującego osobom niebędącym pracownikami o jedną tonę rocznie na okres dwóch lat. Powódka domagała się jednak, jak zauważył Sąd Rejonowy ekwiwalentu za jedną tonę bezpłatnego węgla – do czego nie była uprawniona a nie wydania jednej tony bezpłatnego węgla w naturze. Nadto powództwo zostało wniesione w dniu 13 grudnia 2014r., podczas gdy już w dniu 10 grudnia 2014r. podjęta została przez Zarząd pozwanej uchwała nr 1167/20014, zgodnie z którą osoby uprawnione do deputatu węglowego mogły pobrać w terminie do 30 czerwca 2015r. taką ilość bezpłatnego węgla w naturze, o jaką zmniejszony został jego roczny wymiar za 2014 rok. Pozwana, mimo iż zmniejszając przysługujący powodowi bezpłatny węgiel o jedną tonę dała powód do wytoczenia powództwa, to jednak jeszcze przed jego wniesieniem wycofała się z wcześniejszych postanowień i przywróciła prawo do bezpłatnego węgla w poprzednim wymiarze.

Powódka cofnęła powództwo dopiero w piśmie procesowym z dnia 24 marca 2015r. złożonym w Sądzie dnia 26 marca 2015r. Tymczasem, jak wynika z materiału dowodowego pobrała asygnatę na jedną tonę bezpłatnego węgla w dniu 10 stycznia 2015r.

Wprawdzie w dacie złożenia pozwu tj. 13 grudnia 2014r., powódka mogła nie wiedzieć o treści uchwały z dnia 10 grudnia 2014r., jednak dowiedziała się o niej najpóźniej w dacie 10 stycznia 2015r., kiedy to pobrała asygnatę na jedną tonę bezpłatnego węgla. Już wówczas mogła cofnąć powództwo, czego nie uczyniła, dając tym samym podstawę do dalszego prowadzenia procesu, w którym strona pozwana, reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika brała aktywny udział sporządzając choćby w dniu 10 lutego 2015r. sprzeciw od nakazu zapłaty.

Nie jest również prawdą, że pozwana za zgodą powódki zaspokoiliła jej roszczenie poprzez wydanie węgla w naturze, gdyż powódka nie posiadała prawa do ekwiwalentu pieniężnego na podstawie Porozumienia z dnia 20 grudnia 2004r. zawartego między zarządem (...) S.A. a organizacjami związków zawodowych, natomiast pobierała bezpłatny węgiel w naturze na podstawie ustawy restrukturyzacyjnej z dnia 7 września 2007r. i z takiego uprawnienia wcześniej nie zrezygnowała.

Sąd Rejonowy słusznie zwrócił uwagę, iż nie bez znaczenia jest fakt, iż powódka od początku procesu była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, co zwiększało jej wiedzę prawniczą w niniejszej sprawie i pozwalało na lepszą ocenę szans wygrania procesu, nadto pozwalało ocenić konsekwencje jego przegrania.

Wprawdzie, jak wskazał Sąd Rejonowy, art.102 k.p.c. daje Sądowi możliwość całkowitego lub częściowego odstąpienia od obciążania strony przegrywającej kosztami procesu, jednak Sąd Rejonowy słusznie nie dopatrywał się w przedmiotowej sprawie okoliczności pozwalających na zastosowanie tego przepisu.

Należy podkreślić, że sąd nie jest zobligowany do zastosowania powyższego przepisu art. 102 k.p.c., a jedynie ma taką możliwość, po rozważeniu całokształtu okoliczności sprawy. Sądy posiadają swobodę kształtowania orzeczeń o kosztach procesu, a więc i kosztach zastępstwa procesowego, samodzielnie decydują czy na gruncie konkretnej sprawy zachodzą owe "szczególne okoliczności" o jakich mowa w powoływanym wyżej przepisie, pozwalające na odstąpienie od obciążania strony przegrywającej kosztami postępowania.

W postanowieniu z dnia 24 października 2013r. sygn. IV CZ 61/13 (LEX nr 1389013) Sąd Najwyższy wskazał, iż hipoteza przepisu art. 102 k.p.c., odwołująca się do występowania "wypadków szczególnie uzasadnionych", pozostawia

sądowi orzekającemu swobodę oceny, czy fakty związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji życiowej strony, stanowią podstawę do nieobciążania jej kosztami procesu.

W ugruntowanym w tym zakresie orzecznictwie Sąd Najwyższy wskazał również, że „zastosowanie przez sąd art. 102 k.p.c. powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu jak i fakty leżące na zewnątrz procesu zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego (sytuacji życiowej). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego” (vide postanowienie z 14 stycznia 1974r., II CZ 223/73, LEX nr 7379, postanowienie Sądu Najwyższego z 13 października 1976r. sygn. IV Pz 61/76, LEX nr 7856, postanowienie Sądu Najwyższego z 16 lutego 1981r. sygn. IV Pz 11/81, LEX nr 8307, postanowienie Sądu Najwyższego 17 kwietnia 2013r. V CZ 132/12, LEX nr 1341732.

Taką wyjątkową okolicznością nie jest w niniejszym postępowaniu charakter sprawy, tj. fakt, że powódka wywodzi swoje roszczenie ze stosunku pracy. Ustawodawca nie przewidział bowiem w zakresie postępowania odrębnego jakim jest postępowanie w sprawach z zakresu prawa pracy, żadnych przepisów szczególnych dotyczących zwrotu kosztów zastępstwa procesowego strony przeciwnej, gdy stroną przegrywającą jest pracownik. Pracodawca czy też inny podmiot pozwany przez pracownika ma bowiem pełne prawo do reprezentacji przez profesjonalnego pełnomocnika, a ten z kolei do stosowanego wynagrodzenia z tego tytułu. Brak bowiem normatywnej podstawy szczególnego uprzywilejowania pracownika w przypadku, gdy jest on stroną przegrywającą proces.

Bez znaczenia jest okoliczność, że powódka była przekonana o słuszności swoich żądań, gdyż z istoty każdego postępowania procesowego wynika jego sporność i zwykle niepewność rozstrzygnięcia, a każda strona wnosząca pozew jest z reguły przekonana o słuszności swoich żądań i konieczności wystąpienia do Sądu. Zatem subiektywne przekonanie o słuszności żądania nie jest z pewnością okolicznością o jakiej mowa w art. 102 k.p.c., w przeciwnym razie art. 102 k.p.c. miałyby zastosowanie w każdej sprawie, w której powództwo zostałoby oddalone.

Nadto powódka mimo posiadania fachowego pełnomocnika nie wykazała w toku postępowania przed Sądem Rejonowym, innych okoliczności np. okoliczności świadczących o jej złej sytuacji majątkowej lub życiowej, która uzasadniałaby całkowite zwolnienie jej z ponoszenia kosztów procesu.

Reasumując należy wskazać, że Sąd Rejonowy rozważył wszystkie powyższe okoliczności a w konsekwencji wydał prawidłowe rozstrzygnięcie.

Mając to na względzie, zażalenie oddalono na podstawie art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z art. 385 k.p.c.

W pkt 2 postanowienia, na podstawie § 13 ust. 2 pkt 1 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013r., poz.461ze zm.), Sąd zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 60 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym.

(-) SSR del. Grzegorz Tyrka (-)SSO Teresa Kalinka (-) SSO Grażyna Łazowska

Sędzia Przewodniczący Sędzia